

KOMMUNSTYRELSENS ARBETSUTSKOTT

Dnr KSF 2019/725

§ 127 VR-nämndens organisation och ansvarsområden

Beslut

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslutar:

1. Ge kommunstyrelsens ordförande i uppdrag att bjuda in samverkansgruppen Höör/Hörby för ett extra samverkansmöte för att diskutera VR-nämndens organisation och Elisefarms VA-lösning, mötet bör hållas under senare delen av augusti månad 2020.
2. Ärendet ska tas upp igen på kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde i september.

Ärendebeskrivning

Höör och Hörby kommun har sedan den 1 januari 2014 gemensam VA-verksamhet. Samverkan regleras genom ett samverkansavtal och styrs av en gemensam nämnd. Under åren 2014-2018 hade nämnden ansvar för VA- och GIS frågor. Från 2019 är nämnden ansvarig för VA och räddningstjänst. VA-verksamheten drivs under varumärket Mittskåne Vatten.

Kommunstyrelsen i Hörby och Höors kommun har gett sina respektive kommundirektörer i uppdrag att utreda organisationsformen för Mittskåne Vatten.

Kommunstyrelsen i Hörby kommun beslutade 2019-11-11 (KS 2019/371, §267) att utreda förändrad organisationsform för Mittskåne Vatten.

Kommunstyrelsen i Höors kommun beslutade 2019-11-12 (KSF 2019/725, §180) att utredning av organisationsform tas upp i arbetet med att fram förslag till ny politisk organisation inom Höors kommun.

Besluten i respektive kommunstyrelse grundar sig på nämnden för VA- och räddningstjänst (VR-nämnden) utredning om dess ansvar och behörighetsinskränkningar gällande VA-verksamheten som nämnden godkände 2019-09-23 (VR 2019/718, §18).

Genomförd utredning

Anna Thomasson fick i den 26 februari 2020 i uppdrag att genomföra utredningen.

Det givna uppdraget var dels att utvärdera befintlig organisationsform, dels att utreda hur samverkan mellan kommunerna inom VA kan se ut framöver.

Utredningen visar att representanter från båda kommunerna vill fortsätta samverkan, men att man upplever problem med den nuvarande organisationen.

Från Hörbys sida upplevs även problem med samordning mellan VA och övrig verksamhet inom kommun och då framförallt inom samhällsbyggnad.

Från båda kommunerna upplever man att detta inverkar negativt på samverkan och påverkar dialogen mellan kommunerna, men även verksamheten på ett negativt sätt. Vad

KOMMUNSTYRELSENS ARBETSUTSKOTT

som också lyfts fram som problematiskt är att styrning av såväl verksamhet som ekonomi upplevs som otydlig i den nuvarande formen.

Utredarens rekommendation

Utredarens rekommendation är att bolagisera Mittskåne Vatten. I båda kommunerna lyfter man fram bolagsformen som en möjlig lösning. Utredaren menar att en bolagisering skulle kunna ge de båda kommunerna en mer likvärdig relation till den gemensamma organisationen. En bolagisering skulle, enligt utredaren, även kunna tydliggöra styrningen av verksamheten.

Bolagiseringen löser emellertid inte alla problem och en väl fungerande dialog mellan kommunerna och tydliga direktiv från kommunerna till den gemensamma organisationen behöver fortfarande tas fram. Rutiner för styrning och att ta fram gemensamma mål och uppföljning av mål är således något man måste arbeta med oavsett form.

Även om bolagsformen inte löser alla problem så bedömer utredaren att den skulle skapa bättre förutsättningar för kommunerna att ha en likvärdig relation till verksamheten och därmed också att det finns en tillit mellan kommunerna. Tillit är centralt för att få samverkan att fungera, vilket också är något som forskning på området lyfter fram. Då kommunerna samverkar inom flera områden och planerar att samverka även framöver anses behovet av att säkerställa en god relation mellan kommunerna som centralt och avgörande för utredarens rekommendation.

Reflektion

Utredningen bekräftar de upplevelser som funnits sedan samverkan startade genom Mittskåne Vatten 2014, vilket förstärks i intervjuerna. Tilläggas ska att det inte tydligt nog framkommer i utredningen att inte heller Höors kommun upplevt sig ha den insyn och det samarbete med Mittskåne Vatten som behövs för att bedriva en effektiv samhällsbyggnad, detta till trots att Höör varit värdkommun. Således ligger det mer än bara organisationsform och geografisk placering bakom upplevda problem.

Verksamhetens uppdrag

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) styr på vilket sätt en kommun ska sköta den allmänna VA-anläggningen. Enligt LAV har både kommunen och VA-huvudmannen ett utpekat ansvar. Kommunen har en skyldighet att ordna vattentjänster om det behövs med hänsyn till människors hälsa eller miljö. Detta åstadkoms via beslut i kommunfullmäktige om verksamhetsområde. Det är kommunfullmäktige som fattar beslut om VA-taxa och ABVA (Allmänna bestämmelser om brukandet av den allmänna VA-anläggningen) samt större investeringar.

Investeringar

VA-verksamheten i båda kommunerna står inför stora investeringar, både i befintligt ledningsnät och anläggningar men även på grund av de kapacitetsökningar som behöver genomföras när kommunerna växer. Utöver det har kommunerna en skyldighet att anordna VA-försörjning i befintliga bostadsområden samtidigt som nya områden exploateras. Detta ställer krav på utökad vattenförsörjningskapacitet och på sikt även utökad kapacitet på reningsverk.

KOMMUNSTYRELSENS ARBETSUTSKOTT

Fortsatt arbete

För att kunna genomföra en eventuell förändring av organisationsform för Mittskåne Vatten behöver de föreslagna organisationsformernas juridiska och ekonomiska konsekvenser utredas mera. Utredningen behöver göras av extern part på uppdrag av och i samverkan med de båda kommundirektörerna i Höör och Hörby. Ledningsorganisationen inom Mittskåne Vatten ska delta i så motto att vara behjälplig med de organisationsbeskrivningar och kostnadsberäkningar mm som efterfrågas under utredningen. Rapporten bör kunna presenteras i december 2020 och ligga till grund för respektive Kommunfullmäktiges beslut i frågan. En eventuell bolagsbildning skulle kunna ske per 1/6 2021.

Yrkanden

Lars-Olof Andersson (C), med instämmande av Camilla Källström (M), föreslår kommunstyrelsens arbetsutskott ge kommunstyrelsens ordförande i uppdrag att bjuda in samverkansgruppen Höör/Hörby för ett extra samverkansmöte för att diskutera VR-nämndens organisation och Elisefarms VA-lösning, mötet bör hållas under senare delen av augusti månad 2020.

Camilla Källström (M), med instämmande av Lars-Olof Andersson (C), föreslår att ärendet ska tas upp igen på kommunstyrelsens arbetsutskotts sammanträde i september.

Beslutsunderlag

1. Utredning av Mittskåne Vattens organisation samt organisationens framtida utveckling
2. Reglementet för VR-nämnden (Höör KFS 2017/406, Hörby KS 2018/135).
3. Avtal om samverkan inom allmän VA-försörjning genom gemensam nämnd, där verksamhetens uppdrag framgår (Höör KFS 2018/369, Hörby KS 2018/289).
4. Utredning: VR-nämndens ansvar och behörighetsinskränkningar (VR 2019/718, §18).
5. Nulägesanalys i den intern kontrollen för Mittskåne Vatten 2019 (VR 2019/723, §23).
6. Ekonomiutredning – ekonomisk uppföljning och redovisning inom Mittskåne Vatten (VA-GIS 2016/555, §37).
7. Principer och arbetssätt för samverkan (Höör KFS 2017/418, Hörby KS 2017/383).